

Antimanuál

Platný právny stav na území Slovenskej republiky (ďalej len SR) žiadnemu diet'at'u zákonom neukladá právnu povinnosť nosiť rúško, respirátor, testovať sa, podrobovať sa registrácii na ekaranténu a ani očkovať sa. Existencia uznesení vlády SR a vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len ÚVZ SR) v tejto spojitosti vydávané sú právne nulitné.

Podľa Ústavy Slovenskej republiky:

čl. 1 ods. 1 „SR je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.“

čl. 2 ods. 2 „štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“

čl. 2 ods. 3 „každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.“

K východiskovým pravidlám právneho štátu s povahou *conditio sine qua non*, teda nevyhnutnej podmienky patrí, že nie každý orgán verejnej moci môže konať tak, ako si zmyslí, ani tak, ako sa mu žiada, ale môže konať výlučne v medziach zverenej právomoci, a tú musí uplatňovať spôsobom a za podmienok, keď mu Ústava a zákony dovoľujú konať.

Podľa zákona č. 400/2015 Z. z.:

§ 1 ods. 1 „tento zákon upravuje základné pravidlá tvorby všeobecne záväzných právnych predpisov (ďalej len „právny predpis“), ktorými sú Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ústavné zákony, zákony, nariadenia vlády Slovenskej republiky (ďalej len „nariadenie vlády“), vyhlášky a opatrenia ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy, iných orgánov štátnej správy a Národnej banky Slovenska a ich vyhlasovanie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka zákonov“)“

§ 4 ods. 3 „vykonávacím právnym predpisom nemožno ukladať povinnosti, meniť alebo dopĺňať právnu úpravu nad rámec zákona alebo upravovať spoločenské vzťahy v zákone neupravené; to neplatí, ak ide o nariadenie vlády podľa čl. 120 ods. 2 ústavy.“

§ 5 ods. 2 „ak návrh zákona predpokladá vydanie vykonávacieho právneho predpisu, musí obsahovať splnomocnenie na jeho vydanie; to neplatí, ak vykonávacím právnym predpisom je nariadenie vlády. Splnomocňovacie ustanovenie sa musí formulovať tak, aby z jeho znenia jednoznačne vyplývalo, kto je splnomocnený na vydanie vykonávacieho právneho predpisu, aké skutočnosti a v akom rozsahu sa majú v ňom upraviť, pričom sa dbá na zabezpečenie súladu vykonávacieho právneho predpisu so zákonom. Ak sa predpokladá vydať na vykonanie zákona nariadenie vlády, možno to v návrhu zákona výslovne uviesť.“

Uznesenie vlády nie je normatívnym právnym aktom podľa legálnej definície uvedenej v § 1 ods. 1 zákona č. 400/2015 Z. z. Nemôže preto všeobecne zaväzovať obyvateľov SR. Ide o procesné rozhodnutie najvyššieho kolektívneho orgánu reprezentujúceho výkonnú moc, a zaväzuje len samotnú vládu SR, resp. príslušné štátne orgány/úrady, ale nie slobodné fyzické osoby – obyvateľov SR. Iná by bola situácia, ak by šlo aspoň o nariadenie vlády, ktoré je normatívnym právnym aktom.

Podľa Uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. septembra 2020 sp. zn. II. ÚS 411/2020

„Aj napriek normatívnemu prvku, opatrenie s povahou hybridného správneho aktu nie je právnou normou, a teda ani nemôže byť všeobecne záväzným právnym predpisom. Zákon preto neobsahuje vo svojom texte osobitné splnomocňovacie (delegačné) ustanovenie na jeho vydanie, ktoré je nevyhnutné pri podzákonných všeobecne záväzných právnych predpisoch.“

V tejto spojitosti uznesenia vlády SR pre jej obyvateľov, ktorými vláda obmedzila resp. zakázala uplatňovanie základných práv a slobôd (napr. aj právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti) podľa čl. 5 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z., sú nesporne neúčinnou a nevykonateľnou úpravou. **Uznesenia vlády SR nie sú všeobecne záväzné. Ich obsahom sa preto bežný občan môže riadiť dobrovoľne, ale nemusí.**

Podľa Ústavy Slovenskej republiky

čl. 7 ods. 5: „medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi“

čl. 154c ods. 1: „medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd“

čl. 12 ods. 4: „nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.“

čl. 13 ods. 1: „povinnosti možno ukladať

písm. a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,

písm. b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo

písm. c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.“

čl. 13 ods. 2: „medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.“

čl. 13 ods. 4: „nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.“

čl. 16 ods. 1: „nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.“

čl. 16 ods. 2: „nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

čl. 19: ods. 1: „každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena“

čl. 23 ods. 1: „sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje“

čl. 23 ods. 3: „slobody podľa odsekov 1 a 2 môžu byť obmedzené zákonom, ak je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených územiach aj v záujme ochrany prírody“

Ústava dovoľuje vy(ob)medzovať základné práva a slobody iba zákonom (čl. 13 ods. 2). Takú právomoc Ústava zveruje iba zákonodarnej moci. **Nepriznáva ju dokonca ani výkonnej moci.**

Podľa Medzinárodného paktu OSN o občianskych a politických právach

čl. 7: „nikto nesmie byť mučený alebo podrobovaný krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Najmä sa nebude nikto bez svojho slobodného súhlasu podrobovať lekárske alebo vedeckým pokusom.“

čl. 12 bod 1: „každý, kto sa právoplatne nachádza na území určitého štátu, má na tomto území právo slobody pohybu a slobody zvoliť si miesto pobytu“

čl. 12 bod 3: „vyššie spomenuté práva nepodliehajú žiadnym obmedzeniam okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné pre ochranu národnej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky alebo práv a slobôd druhých a ktoré v súlade s ostatnými právami uznanými v tomto pakte“

Podľa Charty základných práv Európskej únie

čl. 1: „ľudská dôstojnosť je nedotknuteľná. Musí sa rešpektovať a ochraňovať.“

čl. 4: „nikoho nemožno mučiť ani podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

čl. 45 bod 1: „Každý občan Únie má právo na slobodný pohyb a pobyt na území členských štátov“

čl. 52:

1. „Charty základných práv Európskej únie, akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.“

2. „Práva uznané v tejto charte, ktoré sú predmetom ustanovení zmlúv, sa vykonávajú za podmienok a v medziach vymedzených týmito zmluvami.“

3. „V rozsahu, v akom táto charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany týchto práv.“

4. „V rozsahu, v akom táto charta uznáva základné práva vyplývajúce z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, sa tieto práva musia vykladať v súlade s týmito tradíciami.“

5. „Ustanovenia tejto charty, ktoré obsahujú zásady, môžu byť vykonávané legislatívnymi a exekutívnymi aktmi prijatými inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie, a aktmi členských štátov, ak tieto vykonávajú právo Únie, pri výkone svojich príslušných právomocí. Možno sa ich dovolávať pred súdom len na účely výkladu a preskúvania zákonnosti týchto aktov.“

6. „Vnútroštátne právne predpisy a prax sa musia zohľadniť v plnej miere tak, ako je to vymedzené v tejto charte.“

7. „Súdy Únie a členských štátov náležite prihliadajú na vysvetlivky vypracované s cieľom poskytnúť usmernenia pri výklade tejto charty.“

čl. 53: „Žiadne ustanovenie tejto charty sa nesmie vykladať tak, že obmedzuje alebo poškodzuje ľudské práva a základné slobody uznané v rámci príslušného rozsahu ich pôsobnosti, právom Únie, medzinárodným právom a medzinárodnými zmluvami, ktorých zmluvnou stranou je Únia alebo všetky členské štáty, a najmä Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj ústavami členských štátov.“

čl. 54: „Žiadne ustanovenie tejto charty sa nesmie vykladať tak, že zahŕňa právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na poškodenie práv a slobôd uznaných v tejto charte alebo na ich obmedzenie vo väčšom rozsahu, ako je ustanovený v tejto charte.“

Podľa Európskeho dohovoru o základných ľudských právach a slobodách

čl. 3: „nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.“

Podľa Protokolu č. 4 zo 16. septembra 1963 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznávajúci niektoré práva a slobody iné než tie, ktoré sú už uvedené v dohovore a v prvom dodatkovom protokole k dohovoru

čl. 2 ods. 1: „každý, kto sa legálne zdržiava na území niektorého štátu, má na tomto území právo slobody pohybu a slobody zvoliť si miesto pobytu“

čl. 2 ods. 3: „žiadne obmedzenia sa nemôžu uvaliť na výkon týchto práv okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, na udržanie verejného poriadku, na predchádzanie zločinnosti, na ochranu zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných“

čl. 2 ods. 4: „práva uvedené v odseku 1 môžu v určitých oblastiach podliehať obmedzeniam, ktoré sú uložené zákonom a sú v demokratickej spoločnosti odôvodnené verejným záujmom“

Ak **medzinárodné zmluvy o ľudských právach** (Paktu OSN, Charta a Dohovor) zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd, **majú prednosť pred zákonom** (čl. 154c ods. 1 Ústavy SR).

Pakt OSN, Charta a aj Dohovor garantujú právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti a slobodne sa pohybovať bez akýchkoľvek obmedzení. Rovnako zo všetkých troch jasne vyplýva, že akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v Pakte OSN, Charte a Dohovore musí byť ustanovené zákonom (čl. 12 bod 3., čl. 21 Paktu OSN), (čl. 52 bod 1. Charty), (čl. 11 bod 2. Dohovoru, čl. 2 ods. 3, 4 Protokolu č. 4) a môže podliehať len takým obmedzeniam, ktoré stanovuje, resp. ustanovuje zákon.

Uvedené **medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná**, bez pripustenia výnimiek, jednoznačne určujú, že akékoľvek obmedzenia výkonu základných práv a slobôd, aj práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti i slobody pohybu, je možné len a jedine formou zákona (za splnenia aj ostatných predpokladaných podmienok) a nie normou nižšej právnej sily.

Pakt OSN, Charta a Dohovor, ako medzinárodné zmluvy „nadradené“ nad naše zákony, ale i Ústava jednoznačne hovoria, že obmedzenia výkonu základných práv a slobôd musia byť vykonané formou zákona. Ústavnoprávne neobstojí názor že štátny orgán, v tomto prípade vláda svojim uznesením, alebo úradník ním vydanou vyhláškou môže zakázať uplatňovanie jedného zo základných práv, či slobôd len na základe zákona.

Základné práva a slobody požívajú zvýšenú ochranu a musia byť garantované nielen za štandardných podmienok, ale práve a najmä aj vo výnimočných situáciách, kedy je náchylnosť zo strany štátnych orgánov na ich porušovania zvýšená. Vyjadrené platí aj počas vyhláseného núdzového stavu na území SR.

V tomto smere obmedzenia výkonu základných práv a slobôd uzneseniami vlády SR, resp. vyhlášky ÚVZ SR nie sú realizované spôsobom súladným s Ústavou SR, Paktom OSN, Chartou základných práv Európskej únie a ani Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, lebo nešlo o zákon.

Argument, že zákazy určené uznesením vlády, resp. vyhláškou úradníka sú vyhlásené na základe ústavného zákona, je v tejto spojitosti právne irelevantný.

Treba uviesť, že nielen uznesením vlády, ale ani vyhláškou akéhokoľvek úradu (ktorý navyše nie je ani ústredným orgánom štátnej správy, ako napríklad aj ÚVZ SR) nemožno obmedzovať/zakazovať uplatňovanie základných ľudských práv a slobôd garantovaných občanom a obyvateľom nielen ústavou, ale aj medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná a majú prednosť pred našimi zákonmi.

Ústava platí aj za núdzového stavu, podľa ktorej aj sloboda pohybu a pobytu i právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, môžu byť obmedzená len zákonom prijatým a schváleným riadnym legislatívnym procesom v parlamente, ktorý má 150 poslancov a nie uznesením vlády a už vôbec nie vyhláškou ÚVZ SR, kde práve pri absencii riadneho legislatívneho procesu sa ľahko sprítomní zjavne svojvôľa u jedného človeka (Mikas), alebo iba u 16 členov (vláda).

Ukladanie právnej povinnosti nosiť rúško, respirátor, alebo testovať, podrobovať sa registrácii na ekaranténu a ani očkovať sa iba vyhláškou ÚVZ SR je bez najmenších pochybností v právnom štáte neprijateľné a neústavné.

Základom riadenia ľudskej spoločnosti prostredníctvom práva nie je svojvôľa.